

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ **J. E.**, bývajúceho v Š., 2/ **A. E.**, bývajúcej v Š., proti odporcom 1/ **J. B.**, bývajúcej v Š., zastúpenej JUDr. T. B., advokátkou v N., 2/ **D. B.** bývajúcemu v Š. o **3 000 000 Sk (99 581,76 €)** s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 6 C 174/2001, o dovolaní odporkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 8. júna 2009 sp. zn. 5 Co 56/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 8. júna 2009 sp. zn. 5 Co 56/2009 vo výrokoch, ktorými bola odporkyňi II/ uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ a navrhovateľke 2/ každému po 11 617, 87 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 28.9.2001 do zaplatenia a náhradu trov konania navrhovateľovi 1/ 5 724, 05 € na účet JUDr. E. B. a navrhovateľke 2/ 2 650, 24 na účet JUDr. G. T., do troch dní od právoplatnosti rozsudku, **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia mu vracia vec na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom zo 14. októbra 2002 č. k. 6 C 174/2001 – 104 uložil odporcom povinnosť zaplatiť navrhovateľom 3 000 000 Sk (99 581,76 €) s úrokom z omeškania 17, 6 % od 28. 9. 2001 do zaplatenia a nahradiť trovy konania 150 000 Sk (4 979,09 €) – súdny poplatok a 56 250 Sk (1 867,16 €) – trovy právneho zastúpenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vzájomný návrh odporcov a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Uviedol, že navrhovatelia poskytli odporcom sumu 3 000 000 Sk (99 581,76 €) ako zálohu kúpnej ceny nehnuteľnosti – rodinného domu, vedenej na LV č. X., EL č. X., súpisné číslo X., parcela č. X.o výmere X. m2, kat. územie Š., vo vlastníctve odporkyne 1/. Zvyšok kúpnej ceny (do 3 500 000 Sk – 116 178,71

€) mali zaplatiť po podpísaní kúpnej zmluvy, k čomu nedošlo. Odporcom preto vzniklo bezdôvodné obohatenie na úkor navrhovateľov plnením z neplatného právneho úkonu (zmluva o budúcej kúpnej zmluve bola uzatvorená ústne), ktorého výška nebola spochybnená. Za nedôvodnú vyhodnotil námietku premlčania vznesenú odporcami z dôvodu nepreukázania v akom časovom období navrhovateľa odporcovi II/ (prijímal plnenie) predmetnú sumu vyplátili. Vzájomný návrh odporcov považoval za neopodstatnený pre absenciu nájomného vzťahu a predbežné opatrenie za neaktuálne, keďže nehnuteľnosť odporkyňa I/ predala (v septembri 2002 za kúpnu cenu 3 800 000 Sk - 126 136,89 €). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie navrhovateľa I/ a odporcov uznesením z 28. februára 2003 sp. zn. 5 Co 23/2003 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, vo výroku, ktorým bol zamietnutý vzájomný návrh a vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu.

Okresný súd Nové Zámky (v poradí druhým) rozsudkom z 3. júna 2004 č. k. 6 C 174/2001 – 210 v spojení s doplňujúcim rozsudkom z 29. júna 2004 (čl. 214) konanie o zaplatenie 400 000 Sk (13 277,57 €) zastavil (späťvzatie návrhu v tejto časti), návrh na zaplatenie sumy 2 325 000 Sk (77 175,86 €) a návrh proti odporkyňi I/ zamietol, odporcovi II/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom I/, 2/ 275 000 Sk (9 128,33 €) do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a navrhovateľom uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania odporkyňi I/ 78 422 Sk (2 603,13 €) a odporcovi 2/ 76 172 Sk (2 528,45 €) k rukám ich právnych zástupcov do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Dospel k záveru o dôvodnosti námietky premlčania vznesenej odporcami v časti 2 825 000 Sk (93 772,82 €) vychádzajúc z prehľadu platenia splátok kúpnej ceny vyhotoveného odporcom II/.

Krajský súd v Nitre (v poradí druhým rozhodnutím) uznesením z 24. augusta 2005 sp. zn. 5 Co 228/2004 na odvolanie navrhovateľov v napadnutej časti (výroku , ktorým bol zamietnutý návrh proti odporkyňi I/, zamietnutý návrh v časti 2 325 000 Sk – 77 175,86 € a výroku o trovách konania) rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s doplňujúcim rozsudkom zrušil a v rozsahu zrušenia mu vrátil vec na ďalšie konanie z dôvodu nepreskúmateľnosti a nezrozumiteľnosti odôvodnenia jeho rozhodnutia. Vytkol prvostupňovému súdu nedostatočné vysporiadanie sa s otázkou premlčania, lebo neodôvodnil

od kedy a z akých dôvodov považoval za premlčané jednotlivé splátky (kúpnej ceny), pretože lehota splatnosti bola odporcami posúvaná.

Okresný súd Nové Zámky (v poradí tretím) rozsudkom z 23. mája 2006 č. k. 6 C 174/2002 – 297 v spojení s opravným uznesením z 11. septembra 2006 (čl. 319) návrh proti odporkyňi I/ v časti 700 000 Sk (23 235,74 €) a proti odporcovi 2/ v časti 920 000 Sk (30 538,41 €) s príslušenstvom zamietol. Odporcovi 2 / uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom sumu 705 000 Sk (23 401,71 €) so 17,6 % úrokom z omeškania od 28. 8. 2001 do zaplataenia do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Navrhovateľom náhradu trov konania nepriznal a uložil im povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne odporkyňi I/ trovy konania v sume 112 109 Sk (3 721,34 €) na účet jej právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že jednotlivé splátky - plnenie bez právneho dôvodu (k uzatvoreniu kúpnej zmluvy ani písomnej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve nedošlo) v čase a výške podľa rozpisu vyhotoveného odporcom II/ (jediný relevantný dôkaz) prevzal odporca II/ (nebol vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti) je návrh proti odporkyňi I/ nedôvodný. Vychádzajúc z právneho názoru odvolacieho súdu (vysloveného v zrušujúcom uznesení) dospel k záveru o premlčaní splátok prevzatých do 12. 11. 1997 (vo výške 920 000 Sk – 30 538,41 € , keď 275 000 Sk -9 128,33 € už bolo právoplatne priznaných). O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a o trovách konania podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Nitre (v poradí tretím rozhodnutím) rozsudkom z 25. januára 2008 sp. zn. 5 Co 313/2006 na odvolanie navrhovateľov a odporcu II / rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením zmenil tak, že odporkyňi I/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ a navrhovateľke 2/ každému po 350 000 Sk (11 617,87 €) so 17,6 % úrokom z omeškania od 28. 9. 2001 do zaplataenia, odporcovi II/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ a navrhovateľke 2/ každému po 812 500 Sk (24 447,38 €) so 17,6 % úrokom z omeškania od 28. 9. 2001 do zaplataenia, odporkyňi I/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ náhradu trov konania 152 239 Sk (5 053,40 €) a navrhovateľke 2/ náhradu trov konania 69 813 Sk (2 317,37 €) na účet ich právnych zástupcov do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, odporca 2/ je povinný zaplatiť navrhovateľovi 1/ náhradu trov konania 307 356 Sk (10 202,35 €) a navrhovateľke 2/ náhradu trov konania 121 240 Sk (4 024,43 €) na účet ich právnych zástupcov do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Konštatoval , že navrhovatelia vyplatili odporcovi 2/ titulom zálohy na kúpnu cenu sumu

3 085 000 Sk (102 403,23 €) a v konaní uplatňovali len sumu 3 000 000 S (99 581,76 €) s príslušenstvom. Odporcovia dôkazné bremeno tvrdenia, že navrhovateľom z vyplatenej sumy vrátili sumu 2 160 000 Sk (71 698,86 €) neunesli (odporca I/ poukázal na rozpis splátok s uvedením vrátenej sumy až v apríli 2006). Odporkyňa prevzatie sumy 700 000 Sk (23 235,74 €) zo zaplatených splátok nepoprela a dôkazné bremeno tvrdenia, že z nej 280 000 Sk (9 294,30 €) vrátila, neunesla. Na základe toho dospel k záveru o bezdôvodnom obohatení odporcov na úkor navrhovateľov a to na základe plnenia z neplatného právneho úkonu (zmluva o budúcej kúpnej zmluve nebola uzavretá písomne) a na základe plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol (nedošlo k zaplateniu celej kúpnej ceny). U odporkyne II/ je bezdôvodné obohatenie vo výške 700 000 Sk (23 235,74 €), pri deliteľnom plnení požadovanom navrhovateľmi 350 000 Sk (11 617,87 €) pre každého z nich a u odporcu 2/ vo výške 1 625 000 Sk (53 940,12 €) t. j. pri deliteľnom plnení pre každého navrhovateľa vo výške 812 500 Sk (24 447,38 €). Potom priznané plnenie (výška bezdôvodného obohatenia odporcov) je vo výške 2 325 000 Sk (77 175,86 €). Námietku premlčania vyhodnotil za nedôvodnú (jednotlivé splátky nie sú premlčané z dôvodu posúvania lehoty splatnosti kúpnej ceny odporcami). O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a trovách konania podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie odporcov uznesením z 21. januára 2009 sp. zn. 2 Cdo 143/2008 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že konanie, v ktorom bol vydaný je postihnuté tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p.). Uviedol, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou premlčania. Jeho záver založený na konštatovaní, že jednotlivé splátky (navrhovatelia platili zálohu na kúpnu cenu v splátkach) nemôžu byť premlčané z dôvodu posúvania lehoty splatnosti kúpnej ceny je nezrozumiteľný a nejasný a premlčanie bolo potrebné posúdiť v súlade s citovanými ustanoveniami vo vzťahu ku každému zo subjektov, ktorý sa bezdôvodne obohatil.

Krajský súd v Nitre (v poradí štvrtým rozhodnutím) rozsudkom z 8. júna 2009 sp. zn. 5 Co 56/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením zmenil tak, že odporkyne I/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ a navrhovateľke 2/ každému po 11 617,87 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 28. 9. 2001 do zaplatenia, navrhovateľovi 1/ náhradu trov konania 5 724,05 € a navrhovateľke 2/ náhradu trov konania 2 650,24 € k rukám ich právnych zástupcov, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, odporcovi II/ uložil

povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ a navrhovateľke 2/ každému po 26 970,06 € so 17,6 % úrokom z omeškania (od 28. 9. 2001) do zaplatenia, navrhovateľovi 1/ náhradu trov konania 10 757,56 € a navrhovateľke 2/ náhradu trov konania 4 262,22 € na účet ich právnych zástupcov, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Uviedol, že predmetom daného konania je z uplatňovanej sumy 3 000 000 Sk (99 581, 75 €) už len zaplatenie sumy 2 325 000 Sk (77 175,86 €), keď v časti 400 000 Sk (13 277,57 €) bolo konanie zastavené (späťvzatie návrhu) a suma 275 000 Sk (9 128,33 €) bola právoplatne priznaná. Dokazovaním bolo preukázané, že navrhovatelia uplatňovanú sumu ako zálohu kúpnej ceny odovzdali odporcovi II/, z ktorej odporkyňa I/ prevzala sumu 700 000 Sk (23 235,74 €). Tvrdenia odporcov o vrátení sumy spolu 2 160 000 Sk (71 698,86 €) považoval za účelové a nepreukázané (odporca II/ na vrátenie sumy poukázal až po viac ako 2,5 roka po podaní návrhu navrhovateľmi). Bezdôvodné obohatenie odporcov je bezdôvodným obohatením na základe právneho dôvodu, ktorý odpadol. Námietku premlčania odporcov vyhodnotil za nedôvodnú. Konštatoval, že tak subjektívna ako aj objektívna premlčacia doba začala u navrhovateľa 1/ plynúť od druhej polovice mesiaca februára 2000, kedy sa z predmetnej nehnuteľnosti (rodinného domu) odsťahoval a u navrhovateľky 2/ sa ich začiatok spája s dňom 28. 9. 2001, kedy bola nútená sa vysťahovať. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby práva na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) sa viaže k vedomosti oprávneného o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby práva na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) sa odvíja od okamihu, kedy bezdôvodné obohatenie vzniklo. Zo skutkových zistení vyplýva, že účastníci konania rokovali o predaji rodinného domu navrhovateľom , uvažovali o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy , pričom sa dohodli na čiastkovom splácaní kúpnej ceny, ktorá mala byť zaplatená do konca februára 1998. Potom platby navrhovateľov v sume 3 000 000 Sk (99 581, 75 €) mali charakter záloh na kúpnu cenu za rodinný dom, bez ohľadu na to, či medzi účastníkmi došlo k platnému alebo neplatnému uzatvoreniu zmluvy o budúcej zmluve. Za postačujúci právny dôvod k plneniu (poskytnutiu zálohy na budúcu zmluvu) je totiž potrebné považovať aj prisľub budúceho poplatného prevodu vlastníctva, pre ktorý, na rozdiel od zmluvy o prevode vlastníctva, nie je forma predpísaná. Podstatné je to, že plnenie bolo poskytnuté odporcom predtým, než došlo k uzatvoreniu samotnej kúpnej zmluvy, že plnenie bolo poskytnuté a odporcami prijaté v súvislosti so zamýšľanou kúpou. To znamená, že ak pred uzatvorením zmluvy poskytne jedna strana niečo, čo má byť predmetom jej budúceho záväzku zo zmluvy,

je určená vyvrátiteľná domnienka, že v pochybnostiach sa plnenie poskytnuté medzi účastníkmi pred uzatvorením zmluvy, z ktorej má záväzok iba vzniknúť, považuje za zálohu, t. j. za splátku na dohodnuté budúce plnenie. Nárok na vrátenie zálohy poskytnutej v súvislosti so zamýšľanou kúpou, ktorá sa neskôr nerealizovala, je z hľadiska právneho potrebné posúdiť ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe právneho dôvodu, ktorý odpadol. Subjektívna premlčacia doba nemôže začať (plynúť) predtým, než bezdôvodné obohatenie vzniklo. Môže začať (plynúť) najskôr s počiatkom objektívnej premlčacej doby. Bezdôvodné obohatenie získané plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, vzniká okamihom, kedy odpadol právny dôvod už poskytnutého plnenia. Ak v súvislosti s pripravovanou kúpou nehnuteľnosti navrhovateľa poskytli odporcom peňažnú čiastku a odporcovia ju prijali, stáva sa táto záloha bezdôvodným obohatením vo chvíli, kedy odporcovia odmietli nehnuteľnosť navrhovateľom predať, resp. sa vytvoril stav, z ktorého je zrejmé, že ku kúpe nedôjde. Návrh v danej veci bol podaný 13. 11. 2001, pričom subjektívna a objektívna premlčacia doba (§ 107 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka) uplynula u navrhovateľa 1/ až v druhej polovici februára 2002 a u navrhovateľky 2/ až 28. 9. 2003. Z toho vyplýva, že pohľadávka uplatnená navrhovateľmi nie je premlčaná. Pokiaľ ide o (deliteľné) plnenie každému z navrhovateľov v uvedenej výške vyplýva zo skutočnosti, že manželstvo navrhovateľov bolo rozvedené (bezpodielové spoluvlastníctvo vyporiadané nemajú) a voči odporcom ho takto žiadali priznať (nie ako spoločné a nerozdielne). O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2, § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. a trovách konania podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu do výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým návrh navrhovateľov proti odporkyňi 1/ o zaplatenie 700 000 Sk (23 235,74 €) zamietol (odporkyňi II/ uložil povinnosť zaplatiť každému z navrhovateľov sumu 11 617,87 € s príslušenstvom a trovami konania) podala dovolanie odporkyňa 1/. Navrhla ho zrušiť a vrátiť vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), že rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní, v dôsledku čoho je vecne nesprávne a nezákonné a že krajský súd nepostupoval v súlade a požiadavkami a právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako dovolacieho súdu, vyplývajúceho z jeho uznesenia z 21. 1. 2009

(posudzovanie otázky premlčania vo vzťahu ku každému subjektu osobitne). Uviedla, že krajský súd vychádzal len z účelových, rozporných a v priebehu konania menených a upravovaných vyjadrení a stanovísk navrhovateľov. Neakceptoval jasné, jednoznačné a v priebehu konania nemenné jej vyjadrenia a tvrdenia a hodnotil ich ako nepravdivé a účelové. Aj výpoveďou navrhovateľa 1/ a svedka MUDr. J. U. sa okrem iného potvrdila pravdivosť jej doterajších vyjadrení a tvrdení. Tým sa nevyvaroval jednostrannosti pri voľnom hodnotení dôkazov, neprihliadol na všetky skutočnosti, ktoré vyšli najavo v priebehu konania, čím vznikli vážne pochybnosti o nezaujatosti sudcov senátu krajského súdu, ktorý v danej veci rozhodoval. Poukázala na sporné tvrdenie navrhovateľov týkajúce sa účelu vyplatenia sumy 1 000 000 Sk (€) v marci 2000, keď navrhovateľ 1/ po odsťahovaní sa zo spoločnej domácnosti už vo februári 2000 vyvíjal iniciatívu smerujúcu k predaju domu tretej osobe a vrátenia celej dovedty vyplatenej sumy. Trvala na tom, že navrhovatelia žiadnym hodnoverným dokladom nepreukázali poskytnutie jej nejakých finančných prostriedkov a úradný záznam z 15. 2. 2000, o ktorý svoje tvrdenia opierali, bol jednoznačne účelovo vyhotovený na podnet navrhovateľky 2/ pre účely v tom čase prebiehajúceho rozvodového konania medzi navrhovateľmi. Poukázala na to, že ako jediná vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti jednoznačne v priebehu konania písomne aj ústne uviedla, že termín zaplataenia bol koniec februára 1998, proti ktorej skutočnosti navrhovatelia nenamietali až do vysloveného názoru odvolacieho súdu o posúvaní lehoty splatnosti bez toho, aby vysvetlil z čoho vychádzal. V priebehu konania nebola preukázaná dohoda, čo i len ústna , o splátkovom kalendári, predlžovaní splátok medzi ňou a navrhovateľmi. Tento názor už krajský súd nepoužil po rozhodnutí dovolacieho súdu a pri zmenenom rozhodnutí sa nezaoberal tvrdeniami týkajúcimi sa vrátenia peňazí navrhovateľom.

Navrhovatelia a odporca I/ sa k dovolaniu odporkyne II/ nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti v rozsahu podľa § 241 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá

mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy , či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 písmenách a/ až g/ O. s. p. (t. j., či nejde o prípad nedostatku právomoci súdov, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a neboli zistené ani dovolacím súdom. To však neplatí vo vzťahu k inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.).

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a úctu k právam iných osôb.

Podľa § 3 O. s. . občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

V zmysle citovaných ustanovení sa občianske súdne konanie musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (napr. IV. ÚS 1/02). V občianskom súdnom konaní súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, a aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti (§ 153 ods. 1 O. s. p.). Rozhodnutiu súdu vo veci samej musí teda predchádzať činnosť súdu zameraná na spoľahlivé zistenie skutkového stavu – dokazovanie zodpovedajúce garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne rozhodnutie.

V zmysle § 132 O. s. p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Na vyhodnotenie dôkazov nadväzuje zistenie (ustálenie) jednotlivých relevantných skutkových okolností (skutkového stavu), ktoré sú v danej veci významné a ktoré spolu tvoria skutkový základ pre rozhodnutie vo veci, ako aj hodnotenie dôkazov, aby nedošlo k nesprávnym dielčím skutkovým zisteniam a tým nesprávne zistenému skutkovému stavu, netvoriaceho podklad pre správne rozhodnutie vo veci.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovatelia sa svojím návrhom podaným na Okresný súd Nové Zámky 13. 11. 2001 domáhali proti odporcom vyplatenia sumy 3 000 000 Sk (99 581,75 €) titulom bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením bez právneho dôvodu – prijatím preddavku na plnenie podľa (kúpnej) zmluvy, k uzavretiu ktorej medzi účastníkmi nedošlo. Predmetom tejto (kúpnej) zmluvy mala byť nehnuteľnosť – rodinný dom vo výlučnom vlastníctve odporkyne I/ (po vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov s odporcom II/), v ktorej navrhovatelia aj od 18. decembra 1997 bývali, navrhovateľ 1/ do polovice februára 2000 a navrhovateľka 2/ do 28. 9. 2001 (do jej vyst'ahovania). Odporkyňa II/ predmetnú nehnuteľnosť predala (v septembri 2002) tretej osobe (MUDr. J. U.) za kúpnu cenu 3 800 000 Sk (126 136,89 €). Medzi účastníkmi konania písomná zmluva o budúcej (kúpnej) zmluve uzavretá nebola. V priebehu konania navrhovatelia zobrali návrh v časti, ktorou sa domáhali zaplatenia 400 000 Sk (13 277, 57 €) späť a suma 275 000 Sk (9 128,33 €) im bola právoplatne priznaná. Predmetom konania potom zostala suma 2 325 000 Sk (7 717,86 €), pri uplatnení ktorej navrhovatelia (po rozvoде ich manželstva) zmenili petit v spôsobe jej úhrady odporcami ,

zo spoločne a nerozdielne na deliteľné plnenie - zaplatenie odporcom II/ každému navrhovateľovi sumy 812 000 Sk (26 953,46 €) a odporkyňou I/ každému navrhovateľovi sumy 350 000 Sk (11 617, 87 €).

Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa ods. 2 bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 veta prvá Občianskeho zákonníka predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal.

Podľa § 458 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením.

Bezdôvodné obohatenie je v ustanovení § 451 Občianskeho zákonníka konštruované ako predmet plnenia, ktorý sa má vydať. V ods. 1 je pritom vyjadrená všeobecná zásada, že ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí toto obohatenie vydať. V ods. 2 tohto ustanovenia je vymedzený pojem bezdôvodného obohatenia. Zákon v tomto ustanovení uvádza štyri formy bezdôvodného obohatenia (piata je obsiahnutá v § 454).

Teda podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný. Právny vzťah bezdôvodného obohatenia je samostatným vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu alebo na základe určitej právnej skutočnosti (podľa zákonom definovaného pojmu bezdôvodného obohatenia). Závazkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikne však len za splnenia určitých (zákonných) predpokladov, ktorými sú získanie bezdôvodného obohatenia na strane určitej osoby (obohateného), protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma, ktorá postihuje inú určitú osobu (postihnutého) a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia určitou osobou a majetkovou ujmom inej určitej osoby. Napokon, že nejde o prípad, kedy Občiansky zákonník napriek majetkovému prospechu bezdôvodné obohatenie výslovne vylučuje. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. Odvolací súd dospel

k záveru o vzniku záväzkového právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia medzi účastníkmi konania bez toho, aby sa zaoberal relevantnými skutočnosťami, týkajúcimi sa splnenia uvedených predpokladov jeho vzniku. Jeho skutkový záver o preukázaní vyplatenia a prevzatia finančných prostriedkov v konkrétnej sume jednotlivými účastníkmi konania ako záloh poskytnutých v súvislosti so zamýšľanou kúpou rodinného domu, ktorá sa nerealizovala a z neho vyplývajúci právny záver o vzniku právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia na základe právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Pre takýto záver bolo treba v konaní bez akýchkoľvek pochybností ustáliť, ktorý z odporcov a v akej konkrétnej výške mal bezdôvodné obohatenie získať, ktorému z navrhovateľov a v akej konkrétnej výške mala vzniknúť nemajetková ujma a príčinnú súvislosť medzi získaním bezdôvodného obohatenia a vznikom majetkovej ujmy. Dôkazná povinnosť bola pritom na navrhovateľoch, ktorý nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v konaní uplatnili. A následne, o akú konkrétnu formu bezdôvodného obohatenia (ak vzniklo), upravenú v § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, išlo. Bezdôvodné obohatenie získané plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol spočíva v tom, že právny dôvod na základe ktorého sa poskytlo plnenie (napr. zmluva) dodatočne odpadol. Zo zisteného skutkového stavu v danej veci pritom vyplýva, že medzi účastníkmi kúpna zmluva, predmetom ktorej by bol rodinný dom, uzavretá nebola a nebola medzi nimi uzavretá ani písomná zmluva o budúcej kúpnej zmluve, ktoré skutočnosti v konaní ani neboli sporné. Teda možno uzavrieť, že neexistoval ani právny dôvod plnenia, ktorý by neskôr odpadol. Preto právny záver odvolacieho súdu týkajúci sa nedôvodnosti vznesenej námietky premlčania nároku uplatneného navrhovateľmi je predčasný.

Keďže odvolací súd sa nezaoberal rozhodnými skutočnosťami dôležitými pre správne posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku (ktorý chybný postup v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v rozpore s § 157 ods. 2 O. s. p. ani náležite nevysvetlil), jeho konanie je postihnuté vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. a vylučuje možnosť preskúmania jeho rozhodnutia v napadnutej časti z hľadiska vecnej správnosti a všetkých dôvodov uvedených v dovolaní.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v časti napadnutej dovolaním zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. januára 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta